

СОЦІАЛЬНА РОЛЬ, ФУНКЦІЇ, ЗМІСТ РОБОТИ КЛАСНОГО КЕРІВНИКА

Лекція

ПЛАН

1. Етапи становлення класного керівництва.
2. Поняття класного керівника в сучасній педагогіці.
3. Функції класного керівника.
4. Місце та роль діяльності класного керівника у виховному процесі.
5. Зміст роботи класного керівника.
6. Планування роботи класного керівника.
7. Педагогічна майстерність.
8. Педагогічна етика.

Рекомендована література

Етапи становлення класного керівництва

Кожна історична епоха пред'являла свої вимоги до освіти й виховання молодого підростаючого покоління та тих людей, які отримали тепер назву "**класний керівник**"

**Друга
половина
18 століття**

**19 століття,
початок
20 століття**

**II світова
війна, друга
половина
20 століття**

**70-ті ,
90-ті роки
20 століття**

**Початок 21
століття,
2021 р.**

- ▶ У ХІХ столітті в Російській імперії у чоловічих гімназіях з'явилися **класні наглядачі**, а в жіночих гімназіях – так звані **класні дами і наглядачки**, які відповідали за дисципліну, порядок і слухняність учнів у навчальному закладі; потім — **класні наставники**, які здійснювали нагляд, нерідко політичний за їхньою благонадійністю, поза навчальним закладом, наставляючи їх "на шлях істинний".

20-30 роки ХХ століття. **Груповоди** або **класоводи** здійснювали переважно контроль за відвідуванням і успішністю учнів, виконували господарчі та інші функції. Поступово почала розвиватися позакласна робота з учнями, змінювалися функції учителів, що закріплювалися за класом, змінювалися й самі вчителі.

Після перейменування учнівських груп у класи з травня 1934 року груповоди стали називатися **класними керівниками**.

В подальшому класний керівник розглядався однією з головних виховних сил у системі виховання школярів.

Класний керівник призначався до певного класу директором школи з числа учителів, які викладали в даному класі.

Його обов'язками були: організація і проведення позакласної та виховної роботи з учнями класу, координація роботи вчителів, що викладають у даному класі, здійснення зв'язку школи з сім'єю учня, громадськими організаціями.

- ▶ Під час Великої Вітчизняної війни та в перші післявоєнні роки класні керівники брали на себе функції батьків, піклувалися не лише про успішність і поведінку дітей, а й про їхнє здоров'я, харчування, самоорганізацію тощо.
- ▶ У 50-і роки класному керівникові додається функція "наглядача", що віддаляло дітей від педагогів. Але наприкінці 50-х років класним керівникам надається велика свобода в прояві творчої ініціативи, розвитку самодіяльності в навчанні, праці, дозвіллі; розвивається учнівське самоуправління.

- ▶ У 80-і роки ХХ століття дещо поліпшилося методичне забезпечення класного керівництва: з'явилася серія книг "Бібліотечка класного керівника", вийшло 10 випусків щорічного посібника "Супутник класного керівника" (1981-1990), на курсах перепідготовки вчителі почали отримувати знання не лише з предметів, а й з організації виховної роботи.

- Початок ХХІ століття. У зв'язку із загостренням стосунків у дитячих колективах, погіршенням дисципліни, зниженням інтересу до навчання особливо зростає значення особистісних, суто людських якостей класного керівника, розуміння ним важливого соціального і психолого-педагогічного захисту дітей від агресивного впливу середовища, довірливих стосунків, духовної відвертості, співпереживання труднощам і проблемам дітей.

Класний керівник (англ. Homeroom; form-master; нім. Klassenlehrer)

— педагогічний працівник, який здійснює педагогічну діяльність з колективом учнів класу, навчальної групи освітнього закладу, окремими учнями, їх батьками, організацію і проведення позаурочної та культурно-масової роботи, сприяє взаємодії учасників освітнього процесу в створенні належних умов для виконання завдань навчання і виховання, самореалізації та розвитку учнів (вихованців), їх соціального захисту.

«Класний керівник творить найбільше багатство суспільства – Людину...»

Василь Олександрович Сухомлинський

Функціональні обов'язки класного керівника:

- ▶ сприяє забезпеченню умов для засвоєння учнями рівня та обсягу освіти, а також розвиткові їх здібностей;
- ▶ створює умови для організації змістовного дозвілля, у тому числі організовує та проводить відвідування музеїв, театрів, виставок, екскурсій, заходи з охорони природи;
- ▶ відповідає за профілактику бездоглядності, правопорушень, планує та проводить відповідні заходи (особливо для учнів з числа незахищеної категорії населення);
- ▶ сприяє підготовці учнів до самостійного життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- ▶ проводить виховну роботу з урахуванням вікових та індивідуально-психологічних особливостей учнів, їх нахилів, інтересів, задатків, готовності до певних видів діяльності, а також рівня сформованості учнівського колективу;
- ▶ співпрацює з вчителями, психологом, медичними працівниками, органами учнівського самоврядування, батьками та іншими учасниками освітнього процесу з виконання завдань навчання та виховання в учнівському колективі, соціального захисту учнів.

Функції класного керівника

Організаторські:

- ▶ планування і координація всієї виховної роботи з класом; надання допомоги учнівській організації класу; встановлення зв'язків із учнівським та педагогічним колективами, батьками, громадськістю; забезпечення єдності педагогічних вимог до учнів; ведення документації в класі; сприяння розвитку самоврядування в колективі.

Аналітико-узагальнюючі:

- ▶ сприяння всебічному розвитку учнів із урахуванням їхніх індивідуально-психологічних особливостей.

Координаційно-інформаційні:

- ▶ забезпечення узгодженості роботи учнівського, вчительського, батьківського колективів.

Психогігієнічні:

- ▶ встановлення довірливих стосунків з учнями, зняття психологічного напруження в учнівському колективі.

Стимулюючо-гальмівні:

- ▶ активізація чи гальмування учнівської діяльності залежно від її спрямування.

ЯКИЙ ВІН, ІДЕАЛЬНИЙ ВЧИТЕЛЬ? ОЧІКУВАННЯ УКРАЇНЦІВ*

КОМПЕТЕНЦІЇ ІДЕАЛЬНОГО ВЧИТЕЛЯ НА ДУМКУ БАТЬКІВ**

*Опитування не є соціологічним дослідженням

**Ранжування за відсотком респондентів, що обрали цю компетенцію

Детальніше про методологію та результати опитування:

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ПРЕМОУСІМ
РАЗОМ

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

НАВЧАЄМОСЬ
РАЗОМ

Класний керівник повинен:

З н а т и:

- ▶ Конвенцію про права дитини; дитячу, вікову педагогіку, соціальну психологію; шкільну гігієну; педагогічну етику; теорію і методику виховної роботи; основи трудового законодавства.

У м і т и :

- ▶ Спілкуватися з дітьми заохочуючи їхню активність, відповідальність, подаючи власний приклад активності та відповідальності.
- ▶ Усвідомлювати та формулювати свої виховні цілі.
- ▶ Складати плани виховної роботи в класі.
- ▶ Організовувати класну діяльність, взаємодію вихованців, проводити виховний захід, бесіду, диспут, екскурсію, похід, класний захід абощо.
- ▶ Аналізувати результати своєї діяльності.
- ▶ Організовувати і проводити батьківські збори.
- ▶ Користуватися психодіагностичними тестами, анкетами, запитальниками і коректно використовувати їх у виховній роботі.

Зміст роботи класного керівника

- ▶ Вивчення учнів.
- ▶ Об'єднання учнів у колектив.
- ▶ Співпраця із дітячими та молодіжними організаціями.
- ▶ Робота з батьками, громадськістю.
- ▶ Співпраця із культурно-освітніми та позакласними установами.
- ▶ Співпраця зі шкільним психологом.
- ▶ Організація виховної діяльності, пізнавальної, трудової, художньо-естетичної, суспільно-гуманістичної, фізкультурно-оздоровчої, організаторської, ціннісно-орієнтованої.
- ▶ Індивідуальна робота з учнями.

Планування роботи класного керівника

План роботи класного керівника - науково обґрунтоване проектування становлення і розвитку колективу учнів класу і кожного вихованця зокрема. Структурними елементами його є характеристика класу, завдання виховання, система виховної діяльності.

Планування виховної діяльності потребує від класного керівника аналізу стану справ в учнівському колективі, ознайомлення з передовим досвідом і рекомендаціями психолого-педагогічної науки.

Формулюючи **завдання виховної роботи**, спираються на "Орієнтовний зміст виховання в національній школі", яким визначено загальні завдання з кожного напрямку виховання відповідно до вікових особливостей учнів.

Складання плану роботи класного керівника

При плануванні класний керівник повинен знати і враховувати наступні джерела:

- ▶ державні, регіональні і місцеві документи про освіту, виховання;
- ▶ педагогічні і методичні рекомендації з питань виховання і планування;
- ▶ план навчально-виховної роботи школи; дані власної діагностики класу;
- ▶ рекомендації учителів класу, побажання батьків і учнів класу;
- ▶ поточні і очікувані події у світі, країні, вашому місті і селі.

Педагогічна майстерність

- ▶ це досконале, творче виконання вчителем професійних функцій на рівні мистецтва, результатом чого є створення оптимальних соціально-психологічних умов для становлення особистості кожного учня, забезпечення високого рівня інтелектуального розвитку, виховання кращих моральних якостей, духовного збагачення школярів.

Компоненти педагогічної майстерності:

- 1) гуманістична спрямованість;
- 2) професійна компетентність;
- 3) педагогічні здібності;
- 4) педагогічна техніка.

Педагогічна етика

- ▶ це сукупність принципів, норм і правил поведінки педагога, що забезпечує моральний характер педагогічної діяльності і взаємин, обумовлених педагогічною діяльністю.

Специфіка педагогічної діяльності висуває підвищені моральні вимоги до педагога.

«Вихователь сам повинен бути взірцем вихованості, бо головним засобом виховання виступає особистість педагога, яку не можуть замінити найновітніші технічні засоби навчального процесу»

Ян Амос Коменський (1592-1670)

